

سَمْلَةُ الْبَرِّ حَمْدُ
سَمْلَةُ الْبَرِّ حَمْدُ

ادبیات فارسی

پنجمین
٥٥

سال اول(هفتم)
دورهی اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای

۱۳۹۶-۹۷

**وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور**

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: شورای برنامه ریزی و تألیف کتاب‌های درسی دانش آموزان با نیازهای
ویژه

نام کتاب: ادبیات فارسی (بنویسیم) سال اول (هفتم) دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای - کد ۱۵۱/۱
مؤلفین: حسین قاسم‌پور، عشرت لطفی، آریتا محمودپور، شهربانو میرزایی، لیلا بُریری و مهناز سوادیان
ویراستار: بهروز راستانی

آماده سازی و نظارت بر چاپ: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۰۹۲۶۶-۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار، ۰۹۲۶۶-۸۸۳۱۱۶۱، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

مدیریت چاپ و امور تولید: لیدا نیک‌روش
امور فنی: زهرا محمد نظامی / تصحیح: شهلا دالایی
مدیر هنری: کاظم طلایی / صفحه‌آرا: روشنک فتحی / تصویرگران: عاطفه رضایی، طاهر شعبانی
طراح جلد: مریم کیوان

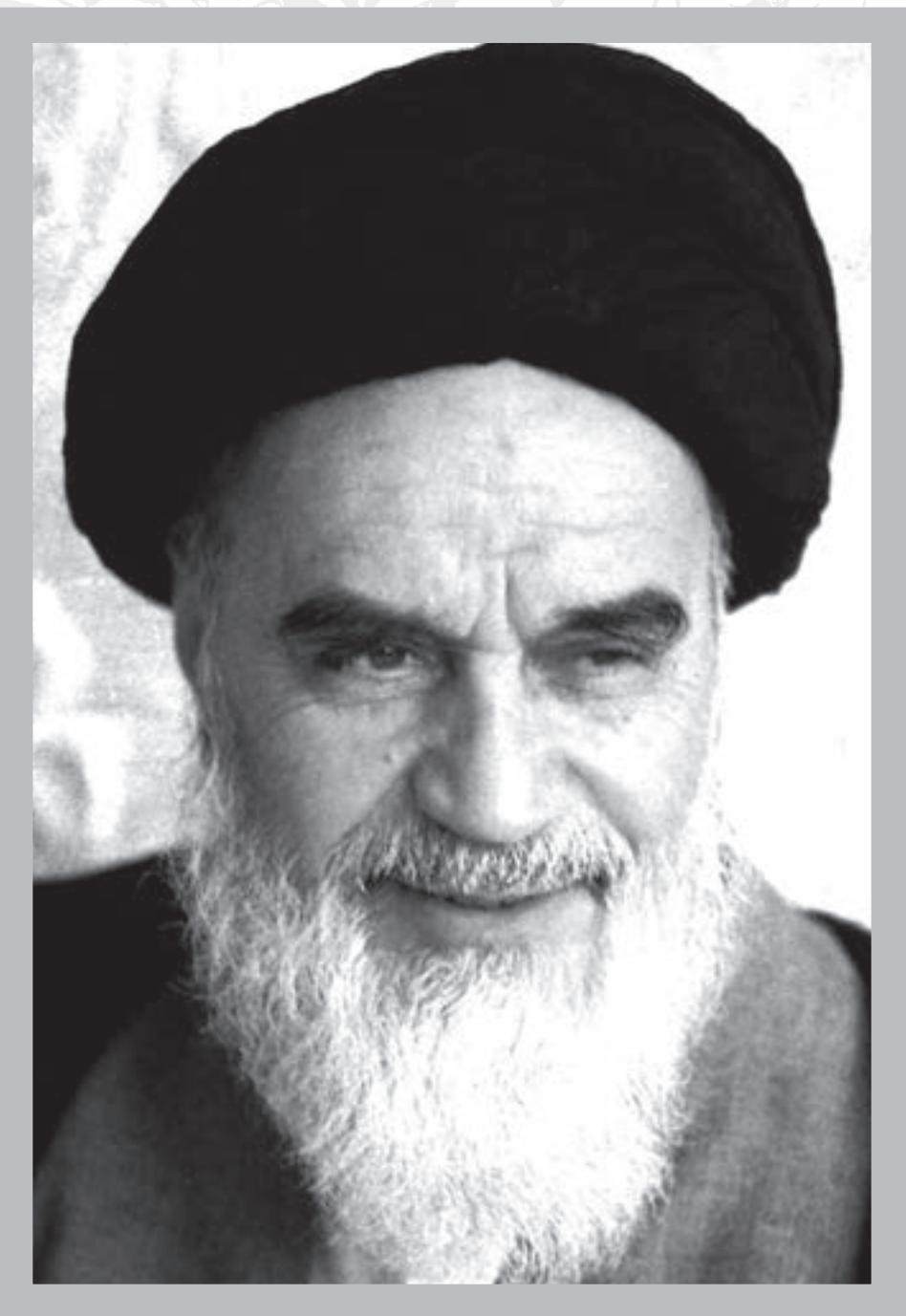
ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده آبعلی، پلاک ۸، تلفن: ۰۹۳-۷۷۳۳۹۰۹۳،
دورنگار: ۰۹۷-۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: ششم ۱۳۹۶

شابک: ۰-۵-۱۵۳۸-۸-۹۶۴

ISBN: 964-05-1538-8

بسم الله الرحمن الرحيم

طراحی و اصلاح سیستم آموزشی، پرورشی و توانبخشی با توجه به رویکردهای نوین آموزشی در جهت تأمین نیازهای ویژه از اهداف و وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش استثنایی به شمار می‌رود.

تأکید بر رویکرد حرفه‌آموزی در نظام آموزشی نه تنها باعث توانمندتر شدن دانشآموزان با نیازهای ویژه در فرایند تحصیل و یادگیری می‌گردد؛ بلکه مدرسه را نیز در انجام رسالت خویش که همانا آماده کردن دانشآموزان برای زندگی مفید و پویا در جامعه است، یاری می‌دهد به همین‌منظور «دوره‌ی راهنمایی تحصیلی پیش‌حرفه‌ای» طراحی شده است که از یک سو زمینه‌های به فعلیت رساندن استعدادها و توانایی‌های دانشآموزان با نیازهای ویژه را فراهم می‌سازد و از سوی دیگر موجب ارتقاء کارایی نظام آموزشی می‌شود.

خداآوند را شاکر و سپاسگزاریم که این توفیق حاصل شد تا نظام آموزشی را با رویکرد آموزش‌های پیش‌حرفه‌ای که از انعطاف لازم برای انطباق با انواع توانایی‌ها و آمادگی‌ها برخوردار است، ایجاد کنیو نسبت به برنامه‌ریزی درسی دوره راهنمایی تحصیلی پیش‌حرفه‌ای اقدام نماییم.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی بر خود واجب می‌داند از زحمات تمامی عزیزانی که در این حرکت مهم نقش اساسی ایفا کردند به ویژه کارشناسان و معلمان مدارس استثنایی و همچنین سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و مراکز وابسته صمیمانه تشکر و قدردانی نماید.

امید است معلمان، کارشناسان و صاحب‌نظران آموزش و پرورش استثنایی با نظرات ارزشمند خود در ارتقاء، کیفی برنامه‌های درسی ارائه شده این سازمان را بیش از پیش یاری نمایند.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

همکار گرامی

خدا را سپاس می‌گوییم که توانستیم کارتھیه و تولید کتاب فارسی را براساس آخرین دستاوردهای آموزشی به انجام برسانیم، امیدواریم که ره آورد آموزش این کتاب‌ها بهبود رشد و اعتمای آموزش این گروه از دانش آموزان باشد و همت بلند شما افق‌های تازه و روشی را فرا روی ما بگشاید.

در استفاده از این کتاب که با ساخت، رویکردی نو تألیف شده است به نکات زیر توجه کنید:

- ۱- در کتاب به هر چهار مهارت زبانی (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتمن) به یک میزان توجه شده است و به همین دلیل کتاب فارسی شامل دو کتاب بخوانیم و بنویسیم است و اهمیت هیچ یک کمتر از دیگری نیست بنابراین در تدریس هردو کتاب توجه و دقت یکسان لازم است.
- ۲- در هر فصل دو درس گنجانده شده است. که ساختار حول موضوعات (تحمیدیه، نهادها، اخلاق فردی و اجتماعی، نامها و یادها، سرزمین من، اطلاعات و ارتباطات و نیایش) شکل گرفته است.
- ۳- در هردرس فعالیت‌های مختلفی پیش‌بینی شده که عبارتند از: درک و دریافت، ببین و بگو، بگردوبیداکن، واژه آموزی، نکته، جمله‌سازی، فعالیت ویژه شامل: (لطیفه، جدول، چیستان و...)
- ۴- به منظور کمک به تقویت خط دانش آموزان و توانایی خواندنی‌سی توسط آنان در این کتاب از دو نوع خط استفاده شده است یکی خط خواندن و دیگری خط نوشتمن. خط خواندن همان خطی است که بسیاری از کتاب‌های درسی با آن نوشتمن می‌شود و خط نوشتمن خطی است که نوشتمن تحریری را به دانش آموزان آموزش می‌دهد. برای نوشتمن خط تحریری نیاز به آموزش جداگانه نیست. بلکه مبنای تمرین عملی دانش آموز و نمونه برداری از روی کتاب است. بنابراین ضرورتی برای برگزاری کلاس آموزش خطیست.
- ۵- متن‌های روان خوانی که در بخش آخر هر فصل منظور شده است صرفاً برای تقویت مهارت خواندن دانش آموزان و به منظور تشویق ایجاد انگیزه برای مطالعه است بنابراین املاء و رونویسی، تمرین، پرسش امتحانی از این متن‌ها به عمل نمی‌آید.
- ۶- فعالیت کتاب بخوانیم فقط به منظور بحث و تبادل نظرگروهی و تقویت مهارت‌های شفاهی دانش آموزان است و نیاز به نوشتمن پاسخ آن‌ها در کتاب نیست.
- ۷- از همکاران محترم در خواست می‌شود قبل از تدریس کتاب، کتاب راهنمای معلم را به دقت مطالعه نمایند.
- ۸- لازم است دیبران گرامی، خانواده‌ها را با کتاب و روش‌های آموزش آن آشنا کنند تا هماهنگی آموزشی بین خانه و مدرسه ایجاد شود.

که دراز است ره قصد و من نوسفرم

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

فهرست.....

۷ درس اول: خدا زیباست.....

۹ درس دوم: مژده.....

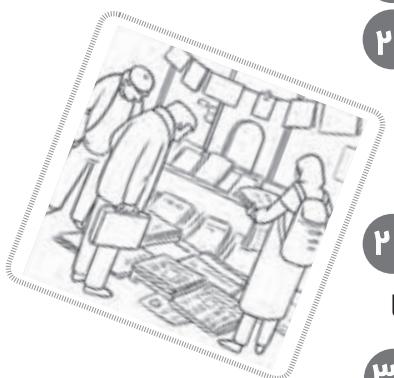
۱۲ درس سوم: مسجد.....

۱۶ درس چهارم: اتوبوس.....

۱۹ درس پنجم: رسم دوستی

۲۲ درس ششم: روز پیروزی.....

۲۴ درس هفتم: ادیسون.....

۲۸ درس هشتم: پرچم.....

درس نهم: جایی که خورشید بالا

۳۰ میآید.....

۳۴ درس دهم: داستان کتاب.....

۳۷ درس یازدهم: روزنامه.....

درس اول

سلام،
دوست مهربان

خدا زیباست

۱ - از روی عبارت‌های زیر یک بار بنویسید.

..... خدا در آسمان‌هاست

..... خدا پایین و بالاست

..... میان قلب گل‌ها

..... درون سینه‌ی ماست

۲ - با کلمه‌های زیر جمله بسازید.

..... آسمان:

..... لبخند:

..... جنگل:

۳ - کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

..... است - مهربان - خدا

..... دوست - من - دارم - خدا - را

۴ - به هر کلمه «تر» اضافه کنید و با آن جمله بسازید.

مثال: بزرگ + تر = بزرگتر ← اتوبوس از تاکسی بزرگتر است.

..... ← = + مهرaban

..... ← = + شیرین

..... ← = + نزدیک

۵ - برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

۶ - نام «خداوند» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

سر بلند باشید

مژده

۱ - از روی چهار خط اول درس یک بار بنویسید.

۲ - با ترکیب‌های زیر جمله بسازید.

لباس پُرچین:

روسری سفید:

خواهر کوچکم:

۳ - کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

روستا - می‌کند - زندگی - من - مادربزرگ - در

دخته بود - آرزو - چشم - دهان - به - مادربزرگ

۴ - به هر کلمه «گاھ» اضافه کنید و معنی آن را بنویسید.

مثال: آسایش + گاھ = آسایشگاه ← یعنی محل استراحت.

دانش + ← = +

ورزش + ← = +

آزمایش + ← = +

۵ - سؤالهای زیر را بخوانید و پاسخ مناسب آن را بنویسید.

- کدام جمله از درس در مورد «سوغاتی گرفتن» است؟ آن را بنویسید.

- اگر به جای مادربزرگ بودید، برای نوههایتان چه کارهایی انجام می‌دادید؟

- در این درس، از کدام جمله بیشتر خوشتان آمده است؟ آن را بنویسید.

۶- با حروف در هم ریخته کلمه درست کنید.

شام

مثال: ش - م - ا

م - ژ - ۵ - د

غ - ر - ب - و

۷- کلمه‌ی «روستا» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

۸- مخالف کلمه‌های زیر را بنویسید.

زود

غم

شادی

خنده

کوچک

بیرون

شرع

۹- جمله‌های زیر را کامل کنید.

..... ما هر روز صبح صبحانه

..... مادر بزرگ در روستا زندگی

..... مادر با یک سینی وارد شد.

سلامت باشید

درس سوم

سلام،
دوست مؤمن

مسجد

۱ - جمله‌ی زیر را از روی درس کامل کنید.

بعضی از مسجدها

۲ - با کلمه‌های زیر جمله بسازید.

قرآن:

دستورهای دینی:

جشن‌های مذهبی:

۳ - کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

مسجد - مردم - نماز - در - میخوانند

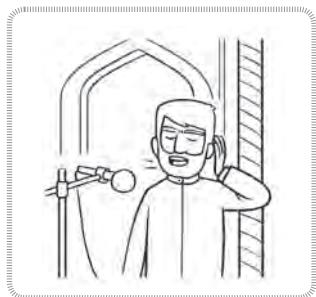
مکانی - مسجد - مقدس - است

۴ - جدول زیر را با کلمه‌های داده شده مانند نمونه کامل کنید.

درخت - گل - دختر - دست - پا - کتاب - تن - مداد - شیر - جنگل - دشمن

کلمه	ان	ها
درخت	درختان	درختها
گل	—	گلها

۵- برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

۶- جمله‌های زیر را از روی متن درس کامل کنید.
بعضی از مسجدها دو و یک زیبا دارند.
مردم در مسجد خدا را می‌کنند.
مسلمان، برای رفتن به مسجد، باید باشد.

۷- هر کلمه را به مخالف آن وصل کنید.

آمدن

زیبا

بدبو

پاکیزه

کثیف

خوشبو

زشت

رفتن

۸- کلمه‌ی «مسجد» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

۹- درباره‌ی تصویرهای زیر یک داستان کوتاه بنویسید.

غم
نداشته باشید.

اتوبوس

۱ - جمله‌هایی از درس را که داخل «» نوشته شده‌اند، بنویسید.

..... سه آرزوی مهم خود را بنویسید.

..... آرزو دارم که

..... آرزو دارم که

..... آرزو دارم که

۳ - به اول هر کلمه «تا» اضافه کنید و با آن جمله بسازید.

..... ← توان:

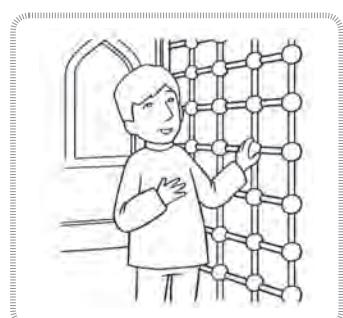
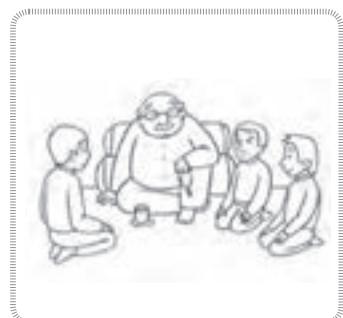
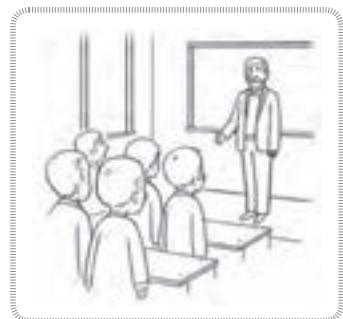
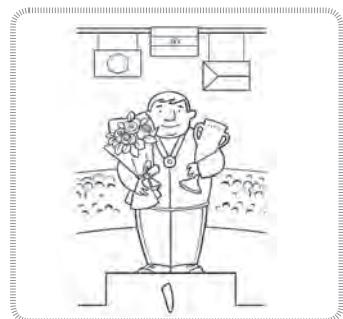
..... ← شنوا:

..... ← امید:

..... ← راحت :

..... ← بینا:

۴ - در تصویرهای زیر احترام گذاشتن چگونه است؟ بنویسید.

۵- جدول را کامل کنید.

					س
					س
					س
					س
					س

۱- حیوان باوفا

۲- میوه‌ی خوش مزه

۳- کنار دریا

۴- ظالم

۵- کسی که صبح زود بیدار می‌شود.

۶- با کلمه‌های داده شده، جمله‌های زیر را کامل کنید.

متظر - احترام - مخصوصاً

■ ما باید به بزرگترها، افراد پیر، احترام بگذاریم.

■ امیر در ایستگاه اتوبوس بود.

■ معلم از جایشان بلند شدند. شاگردان به

دلтан
همیشه روشن

سلام،
دوست همراه

رسم دوستی

۱ - نوشته‌های زیر را کامل کنید.

مادرم راست می‌گفت:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

دیروز که هوا

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ - هر دو کلمه را در یک جمله به کار ببرید.

← ابری - آسمان

← دوست - آشتی

۳ - تصویرهای زیر داستانی را نشان می‌دهد. داستان آن را بنویسید.

۴ - به هر کلمه «گزار» اضافه کنید و با آن جمله بسازید.

مثال: شکر + گزار = شکرگزار ← ما شکرگزار نعمت‌های خداوند هستیم.

← = سپاس +

← = نماز +

۵- جمله‌ای را که عاطفه گفته است، از درس پیدا کنید و بنویسید.

۶. با حروف داده شده، کلمه پسازید.

د - ر - ق ق - ر - د

ل - ب - و - ق گ - ی - ا - ھ

۷- به جای حرف اول «کوزه» حروف زیر را بگذارید و کلمه‌ی جدیدی بسازید.

کدام کلمه‌ی ساخته شده بی‌معنی است؟

مثال: روزہ ر - پ - م - ت - ج

۸- فعالیت‌هایی که من هر روز انجام می‌دهم.

ساعت ۷ صبح: از خواب بیدار می‌شوم، صبحانه می‌خورم و

ساعت ۱۰ صبح:

ساعت ۱ بعد از ظهر:

ساعت ۱۴ بعد از ظهر:

ساعت ۱۸ شب:

درس ششم

سلام،
دوستدار ایران

روز پیروزی

۱ - از روی سه خط اول درس یک بار بنویسید.

۲ - هر دو کلمه را در یک جمله به کار ببرید.

امام خمینی - مبارزه

آزادی - راهپیمایی

۳ - یکی از کلمه‌های «زیبا - زیباتر» را در جای خالی بنویسید.

لبخند، صورت‌ها را می‌کند.

گل‌ها، هر روز از روز پیش می‌شوند.

پرنده‌ها هستند.

۴ - به هر کلمه «با» اضافه کنید و معنی آن را بنویسید.

ادب یعنی:

هنر یعنی:

حجاب یعنی:

۵- کلمه‌هایی از درس را که با «می» شروع می‌شوند، پیدا کنید و بنویسید.

۶- با کلمه‌های داده شده، مانند نمونه کلمه‌ی تازه‌ای بسازید.

رہبر -

مثال: انقلاب - انقلابی

آزاد -

پیروز -

۷- در جای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

امام روز دوازدهم بهمن ماه به میهن (آمدن - آمدیم)

مردم در سال ۱۳۵۷ در راهپیمایی‌ها شرکت (می‌کنند - می‌کردند)

۲ بهمن روز پیروزی انقلاب اسلامی (می‌شود - است)

ما بیست و دوم بهمن را جشن (می‌گیریم - می‌گیرم)

۸- هم معنی هر کلمه را بنویسید.

اکنون

دستور

دُنیا

پیروزی

۹- کلمه‌ی «انقلاب» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

ادیسون

۱ - از درس، ده کلمه‌ی مهم یا تازه را انتخاب کنید و بنویسید.

۲ - با کلمه‌های زیر جمله بسازید.

برق:

اختراع:

آزمایشگاه:

۳ - کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

لامپ - ادیسون - کرد - اختراع - را

او - بود - کنجکاو - خیلی

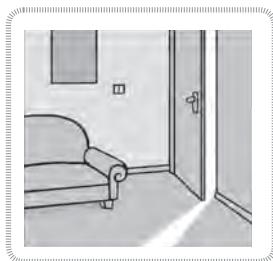
۴- به هر کلمه «مند» اضافه کنید و با آن جمله بسازید.

..... ← = + کار

..... ← = + هنر

..... ← = + سود

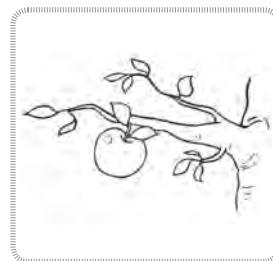
۵- با توجه به تصاویر، مانند نمونه، در جای خالی کلمه‌ی مناسب بگذارید.

..... اتاق

..... ستارگان

..... سبب

مثال: مادرِ مهربان

۶- آزمایشگاه یعنی جای آزمایش. حالا چهار کلمه بنویس که آخر آن‌ها «گاه»

داشته باشد.

۷- با کلمه‌های داده شده، جمله‌های زیر را کامل کنید.

آزمایش کردن - کنجکاو - اختراع - باغچه‌ی

▪ توomas برای خرید وسایل آزمایشگاه خود در خانه سبزی می‌کاشت.

▪ او خیلی بود و علاقه‌ی زیادی به داشت.

▪ ادیسون لامپ برق را کرد.

۸- مخالف کلمه‌های زیر را بنویسید.

شب

تاریک

کوچک

بیشتر

۹- نامه‌ای به ادیسون بنویسید و از او تشکر کنید.

۱۰ - آرزوهای من

وقتی کوچک بودی، آرزو می‌کردی:
بزرگ‌تر و قوی‌تر شوی،
همه‌ی آرزوهاییت برآورده شوند،
یک دوچرخه و عروسک تازه داشته باشی.

حالا چه آرزوهایی داری؟

موفق باشید

پرچم

۱ - از روی سه خط اول درس یک بار بنویسید.

۲ - پرچم ایران را رنگ کنید و بنویسید هر رنگ نشانه‌ی چیست؟

۳ - کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

پرچم - ما - زیبا - کشور - است

صلح - سفید - رنگ - است - نشانه‌ی

۴ - به هر کلمه «خانه» اضافه کنید و با آن جمله بسازید.

← = چاپ +

← = کار +

← = دارو +

۵ - کلمهایی را که «ط»، «ص - ص» و «ق - ق» دارند، از درس پیدا کنید و در جدول بنویسید.

ق - ق	ص - ص	ط
.....
.....
.....
.....

۶ - در جای خالی کلمهی مناسب بنویسید.

رنگ سرخ پرچم نشانهی است. (شجاعت - سرسبزی)

رنگ پرچم کشورها با هم دارد. (شباخت - فرق)

من پرچم کشورم را دوست (دارم - داریم)

پرچم کشورمان را دوست داریم. (من - ما)

روز خوبی
داشته باشید

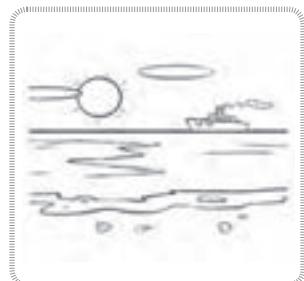
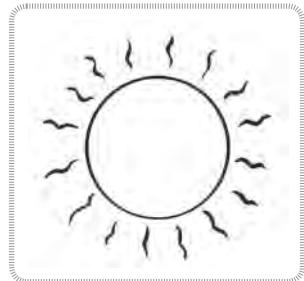
جایی که خورشید بالا می‌آید

۱ - متن زیر را از روی درس کامل کنید.

این شهر بزرگ‌ترین

می‌روند.

۲ - به تصویرهای زیر نگاه کنید و برای هر کدام یک جمله بنویسید.

۳- کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

فردوسی - است - شاعر

خانه‌ی - ایران - ماست

۴- کلمه‌هایی که به آن‌ها «تر» و «ترین» اضافه شده را کامل کنید و با آن‌ها جمله بسازید.

..... : ← سرد + تر

..... : ← سرد + ترین

..... : ← دانا + تر

..... : ← دانا + ترین

۵- کلمه‌هایی را که «گاه» دارند، از درس پیدا کنید و بنویسید.

جمله‌هایی از درس که مربوط به مکان‌های دیدنی و گردشگاه‌های مشهد است را بنویسید.

۶ - جمله‌های زیر را مانند نمونه در جدول بنویسید.

در ایران زندگی می‌کنم	من
.....
.....
.....

من در ایران زندگی می‌کنم.
ایران خانه‌ی بزرگ ماست.
مشهد بزرگ‌ترین زیارتگاه در ایران است.
فردوسی شاعر بزرگ ایران است.

۷ - جاهای خالی را کامل کنید.

به محل تفریح، تفریح‌گاه می‌گویند.
به محل آموزش می‌گویند.
به محل آزمایش می‌گویند.
به محل نمایش می‌گویند.
به محل ورزش می‌گویند.

۸ - هم معنی و مخالف هر کلمه را در جدول بنویسید.

مخالف	هم‌معنی	کلمه
.....	داخل
.....	فراوان
.....	زیبا

۹ - نام «امام رضا» (ع) چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

۱۰ - جدول را حل کنید و نقاشی را به دلخواه رنگ بزنید.

۱ - به نور ماه می‌گویند.

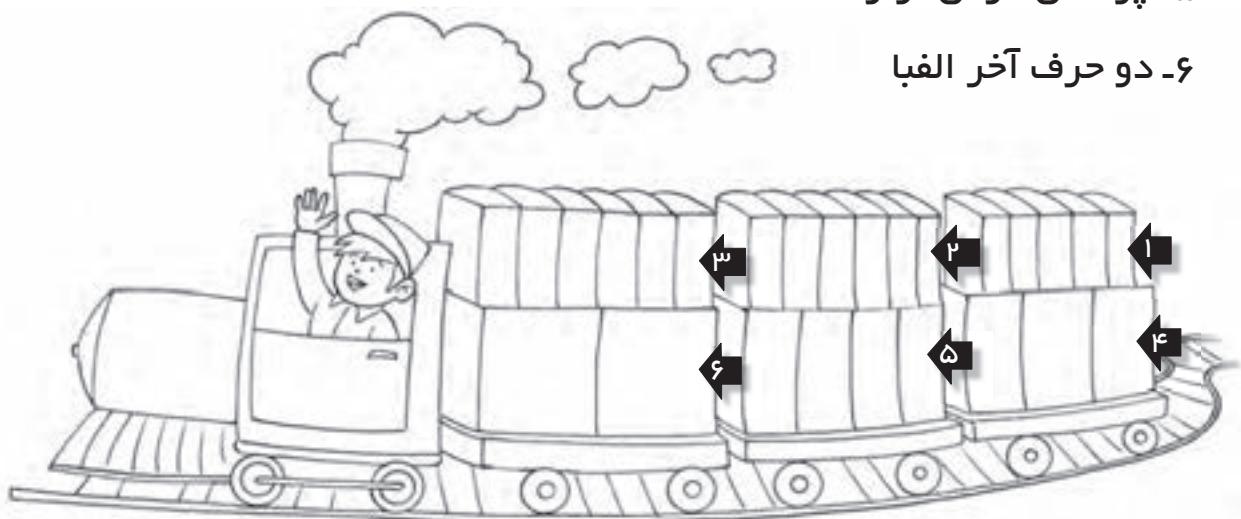
۲ - در آن نمک می‌ریزیم.

۳ - ما کارهای انجام می‌دهیم.

۴ - شب نیست.

۵ - پرنده‌ی خوش آواز

۶ - دو حرف آخر الفباء

۱۱ - اگر تو و خواهرت مسافر این قطار باشید، دوست دارید به کجا بروید؟

داستان کتاب

۱- از روی پنج خط اول درس بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....

۲- با کلمه‌های زیر جمله بنویسید.

کتابخانه:

چاپ:

نگهداری:

مرطوب:

۳- کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

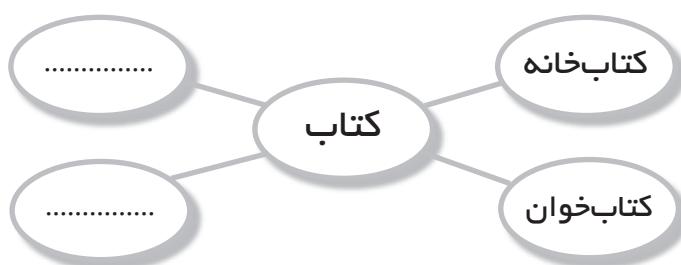
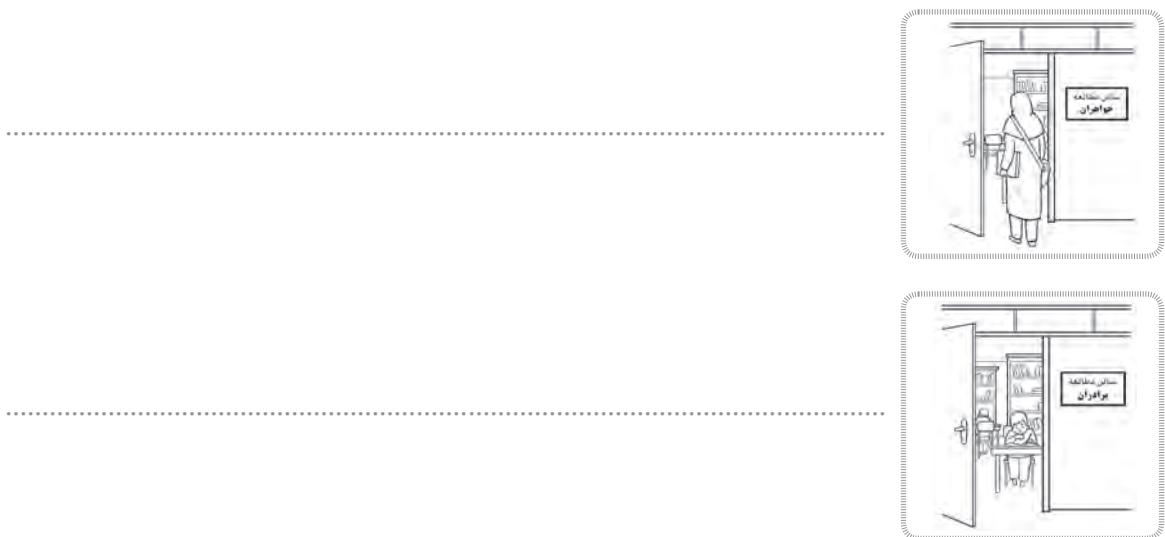
جلد - کتاب - خود - را - کنید

می‌کنند - چاپخانه - در - کتاب - را - چاپ

۴- به هر کلمه «گر» اضافه کنید و معنی آن را بنویسید.

- ← = + نمایش
- ← = + کار
- ← = + زر
- ← = + بازی
- ← = + سفال

۵- برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

۶- جاهای خالی را
مانند نمونه کامل کنید.

۷- کلمه‌های زیر را در جای خالی قرار دهید.

کثیف - مناسبی - می‌نویسد

- با دست خیس و از کتاب استفاده نکنید.
- پس از خواندن کتاب آن را در جای بگذارید.
- نویسنده، مرا

۸- معنی کلمه‌های زیر را بنویسید.

مرطوب

تصویر

مختلف

۹- کلمه‌ی «کتاب» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟ بنویسید.

پیروز باشید

روزنامه

۱- جمله‌هایی را که در آن‌ها کلمه‌های «خبرنگار»، «عکاس» و «سردبیر» وجود دارد، از درس پیدا کنید و بنویسید.

۲- درباره‌ی روزنامه دو خط بنویسید.

۳- کلمه‌های زیر را مرتب کنید.

أخبار - خبرنگار - می‌کند - جمع‌آوری - را

چاپ - هر روز - روزنامه - می‌شود.

۴- به هر کلمه «نامه» اضافه کنید و با آن‌ها جمله بسازید.

..... ← = + کار

..... ← = + خبر

..... ← = + زیارت

۵- اجزای کلمه‌های زیر را مشخص کنید.

..... + = خبرنگار

مثال: جمع آوری = جمع + آوری

..... + = سردبیر

..... + = روزنامه

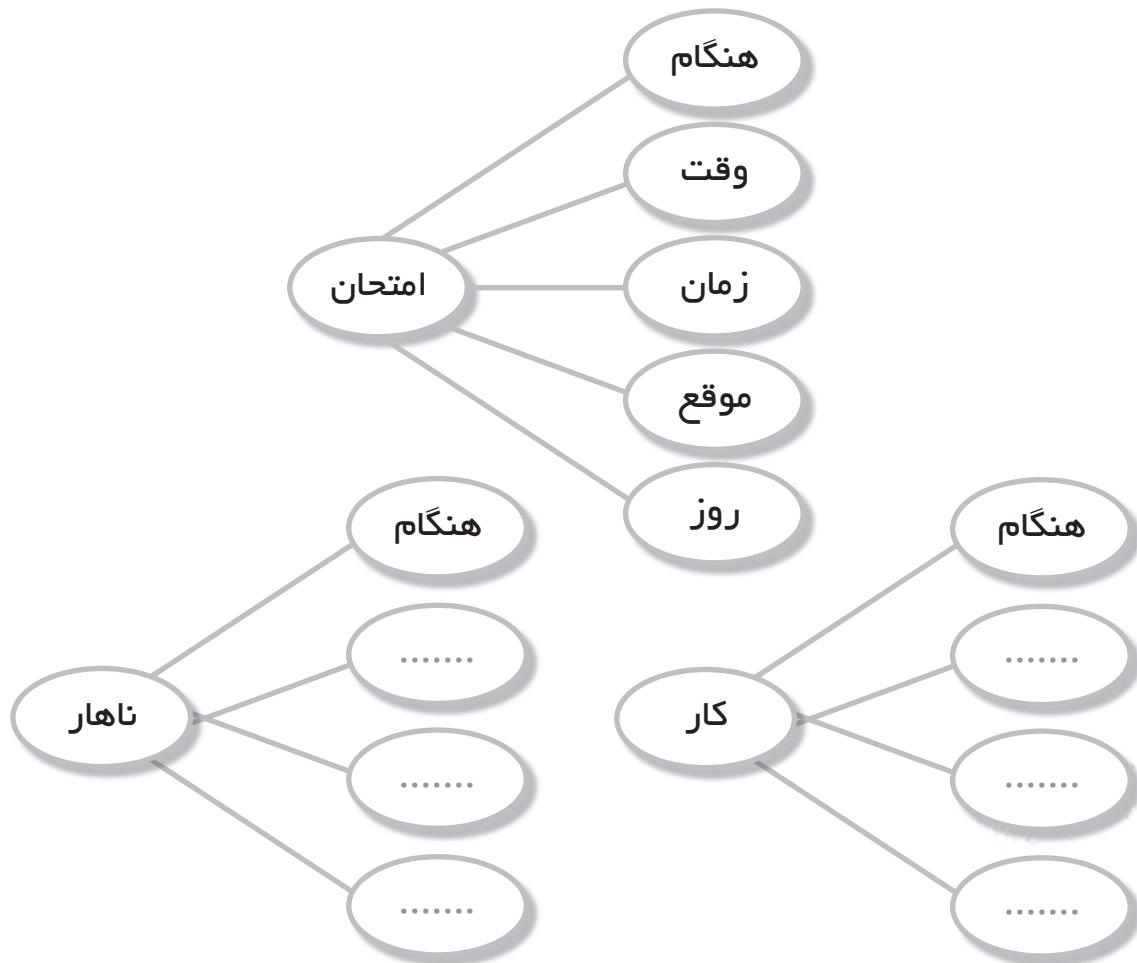
۶- جمله‌های زیر را کامل کنید.

روزنامه یکی از وسایل است.

روزنامه از یک تا چند درست شده است.

سردبیر، خبرها و عکس‌های جالب را می‌کند.

۷- مانند نمونه کامل کنید.

۸- کلمه‌ی «روزنامه» چه چیزهایی را به یاد شما می‌آورد؟

۹- درباره‌ی هر تصویر جمله‌ی مناسب بنویسید.

